

Asia: VN/16276/2024

## **Lausuntopyyntö; Hanke ampumaratojen toiminnan turvaamiseksi ja uusien ampumaratojen perustamisen edistämiseksi**

### **Lausunnonantajan lausunto**

**Sujuvoittaako ehdotus ampumaratoja koskevia ympäristölupaprosesseja sekä lainsäädäntöä riittävällä tavalla ottaen huomioon hallitusohjelman mukainen tavoite 1 000 ampumaradasta vuosikymmenen loppuun mennessä?**

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimialueella on ELY-keskuksen tietojen mukaan 64 ampumarataa, joista kolme on ELY-keskuksen valvomia (Ympäristönsuojelun tietojärjestelmä 11.3.2025). Kaikki ELY-keskuksen valvomat radat ovat sotilaskäyttöön tarkoitettuja ampumaratoja ja niillä on voimassa olevat ympäristöluvut. Ehdotus siirtäisi näiden ratojen valvonnan Poliisihallitukselle. ELY-keskus pitää ehdotuksen vaikuttavuutta valvomiensa laitosten määrään vähäisenä. ELY-keskuksella ei ole kattavia tietoja kuntien valvottavana olevista ampumaradoista eikä niiden ajantasaisesta ilmoitus- tai lupapäätöstilanteesta.

**Onko ympäristönsuojelulakia tarpeen soveltaa ehdotuksen mukaisesti ampumaratalain soveltamisen ohella?**

-

**Onko tehtävien siirtämisen seurauksena tarpeen muuttaa valtioneuvoston ohjesääntöä ehdotuksessa kuvatulla tavalla?**

-

**Muut mahdolliset näkemykset ja huomiot esitysluonnoksesta?**

Vähäisen ampumaradan laukausmäärän ylärajaa ehdotetaan nostettavaksi nykyisestä 10 000 laukausta vuodessa 100 000 laukaukseen vuodessa. ELY-keskuksen valvomista luvanvaraisista ampumaradoista kaksi muuttuisi jatkossa vähäisiksi ampumaradoiksi. Kokonaisuudessaan muutos merkitsisi huomattavaa lisäystä ilmoituksenvaraisiin ampumaratoihin sekä vähentäisi merkittävästi luvanvaraisten ampumaratojen määrää.

## Melu

Ehdotuksen mukaan ampumaradan mallinnetun melutason tulisi alittaa ampumaratalain nojalla säädetyt ohjearvot. Ehdotettavilla muutoksilla tavoitellaan sitä, että ympäristönsuojeluun liittyvät vaatimukset ovat oikeasuhtaisia ja tasavertaisia toiminnan sijaintipaikasta riippumatta. Ehdotuksen mukaan ohjearvot alittavan melun ei katsottaisi kohtuutonta räsitystä. ELY-keskus toteaa, että voimassa olevissa ympäristöluvuissa on ohjearvojen lisäksi määrätty myös vuosittain sallittavien laukausten kokonaismäärästä, jota noudattamalla toiminnasta ei ole lupaharkinnassa arvioitu aiheutuvan naapuruussuhdelain mukaistan kohtuutonta räsitystä lähimpiin häiriintyviin kohteisiin. ELY-keskus toteaa, että paitsi ohjearvojen noudattamisella, myös laukausmäärien rajoittamisella on suuri merkitys melun kokemiseen ja häiritsevyyteen paikallisesti erityisesti alueilla, joilla ampumarata sijoittuu lähelle asutusta tai muita häiriintyviä kohteita. ELY-keskuksen valvonnassa on todettu, että ampumaratojen ympäristöluvuissa asetetun kokonaislaukausmäärän ylittyminen lisää meluun liittyviä yleisöilmoituksia.

## Ympäristönsuojelun taso, pohjavesien ja maaperän suojelu

ELY-keskus katsoo, että esitetty muutos kokonaisuudessaan olisi ilmeinen riski ympäristönsuojelun tason heikentymiselle. Ampumaratoja koskevat

ympäristönsuojelulain lupa- ja valvontaviranomaistehtävät sekä lain nojalla tehtävien ilmoitusten käsittely siirtyisivät esityksen mukaisesti nykyisiltä lupaviranomaisilta eli pääosin kunnilta ampumaratalain nojalla tehtävät ilmoitukset käsittelevälle viranomaiselle eli poliisihallitukselle. Poliisihallitus toimisi myös valvontaviranomaisena. ELY-keskus tuo esiin huolen luonnontieteellisessä ja teknisessä osaamisessa esityksen mukaisessa viranomaisessa. Ampumarata-asioiden lupahakemusten käsittely ja lupien valvonta vaativat ELY-keskus käsityksen mukaan em. laaja-alaista ympäristönsuojelun osaamista, mitä ei poliisihallituksen tehtäviin ole aiemmin sisältynyt. ELY-keskus pitää tätä selkeänä heikentämisenä ympäristönsuojelun kannalta, kun vielä otetaan huomioon ympäristönsuojelulain maaperän ja pohjaveden pilaamiskielto. Esityksen mukaan lupa voitaisiin antaa tai ilmoitus hyväksyä (alle 100 000 laukausta/vuosi), kun ampumaradan ylläpitäjä noudattaa parhaita käyttökelpoisia tekniikoita. ELY-keskus katsoo, että lupaa ei tule myöntää kohteelle, jossa aiemmasta ampumaratatoiminnasta johtuvia pilaantuneisuustutkimuksia tai vaadittua alueen kunnostamista ei ole tehty. Olemassa olevien kohteiden osalta pohjaveden ja maaperän pilaantumisen riskiä ei saa aiheutua. Käytäntö on lisäksi osoittanut, ettei maaperän ja pohjaveden pilaantumista tai pilaantumisen vaaraa aina voida estää parhailla käyttökelpoisilla tekniikoilla. Näiden asioiden tunnistaminen ja perehtyneisyys vaativat edellä mainittua erityisosaamista. Poliisihallituksen tehtäväksi tulisi myös mainittujen toimintojen valvonta pinta- ja pohjavesitarkkailuineen ja vaikutusten jo ilmentyessä poliisihallitus voisi muuttaa tarkkailupäätöstä ja tietyissä tilanteissa antaa lisämääräyksiä tai peruuttaa luvan. Poliisihallituksen mahdollisuuksista puuttua poikkeamiin jää perusteltu epäily asiantuntijuuden, resurssien, ja lisäksi jälkivalvonnan keinojen puuttuessa.

Esityksen mukaisena toteutuessaan ampumaratalaissa ei säädettäisi erikseen toiminnan sijoittumisesta pohjavesialueelle niin kuin nykyisessä ympäristönsuojelulain 28 §:ssä, jolloin vähäisempikin toiminta voi vaatia ympäristöluvan sijaitessaan luokitellulla pohjavesialueella (1. ja 2.luokka).

ELY-keskus toteaa, että yleisesti ottaen ampumaratatoiminnasta ei

aiheudu maaperän välitöntä tai lyhyen aikavälin pilaantumista, vaan haitta-aineiden kulkeutuminen ympäristöön on hidasta. Ratarakenteisiin jäävien

patruunojen tai hallitsemattomasti esimerkiksi haulikoradoilta leviävien

haulien sisältämiä metalleja liukenee ajan saatossa sade- ja sulamisvesiin,

saostuu ja sitoutuu maaperän pienhiukkasiin. Metalleja voi kulkeutua

sadevesien kautta pintavesiin tai maahan imeytyvän veden mukana

syvemmälle maakerrokseen aina pohjaveteen asti. Ampumamäärien

lisäämistä radoilla, joilla ei ole asianmukaisia suojauksia maaperän ja

pohjaveden pilaantumisen estämiseksi, ei tulisi sallia. ELY-keskus pitää

tärkeänä, että luokitelluilla pohjavesialueella sijaitsevilta ampumaradoilta

vaadittaisiin jatkossakin ympäristönsuojelulain 28 §:n mukainen

ympäristölupa. YSL 28 §:n mukaan ympäristölupa tarvitaan, jos toiminta

sijoitetaan tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla

pohjavesialueelle ja toiminnasta voi aiheutua pohjaveden pilaantumisen

vaaraa. ELY-keskus korostaa, että pohjavesialueella sijaitsevaan

ampumaratatoimintaan liittyy aina riski pohjaveden pilaumisesta.

Ehdotuksen säännöskohtaisissa perusteluissa tuodaan

ampumaratatoiminnan jätteistä esiin, että lyijyn lisäksi radalla syntyy jätettä

lähinnä taululaitteista, patruunapakkauksista ja pienissä määrin

tavanomaisesta yhteiskuntajätteestä. Ja lain tavoitteita ehdotetaan

laajennettaviksi lisäksi ampumaradoista aiheutuvien haittavaikutusten

ehkäisemiseen, joista on tuotu esiin lyijy- ja melupäästöt. Ehkäiseminen

tapahtuisi riskinhallinnan keinoin. ELY-keskuksen käsityksen mukaan

tässä on jätetty huomioimatta muut ampumaratatoiminnasta maaperään ja

pohjavedelle haittaa aiheuttavat aineet mm. muut raskasmetallit sekä

PAH-aineet.

Hallituksen esityksen mukaisesti lisäksi säädettäisiin määräaika tehdä ilmoitus tai hakea lupaa niille lain voimaantullessa toiminnassa oleville ampumaradoille, jotka eivät ole aiemmin näin tehneet. Näitä ampumaratoja on Suomessa esityksen mukaan noin 370 kappaletta. Tähän siirtymäajaksi on esitetty kolmea (3) vuotta. Tämä tarkoittaisi kaiketi sitä, että jo tähän asti luvattomat ampumaradat, joille olisi jo aiemmin tullut hakea ympäristölupaa, saisivat käytännössä 3 vuotta lisäaikaa, mikä voi herkillä alueilla kuten vedenhankintaan varten tärkeillä pohjavesialueilla olla merkityksellinen ja varsin pitkäkin aika. Tästä jää käsitys, että esitysluonnoksen tarkoituksena on näiden vanhojen jo olemassa olevien ampumaratojen ympäristönsuojeluvaatimusten madaltaminen, mikä ei ole ympäristönsuojelun kannalta toivottavaa. ELY-keskus korostaa myös, että hallituksen esityksessäkin mainittu keskeisin ongelma nykyisessä ampumaratojen luvituksessa on hakemusten puutteellisuus, joka ei esitetyllä lainsäädännöllä oletetusti paranisi.

Lausunnon antamisesta säädettäisiin esityksen mukaan niin, että lausunto pyydetäisiin sijaintikunnan poliisilaitokselta, kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta sekä sijaintikunnalta. Esitys ei sisällä perusteluja, miksi luvituksessa ei olisi tarpeen pyytää lausuntoa terveydensuojeluviranomaiselta tai yleistä etua valvovalta viranomaiselta eli lupa- ja valvontavirastolta. Vastaavasti myös muutoksenhakuoikeuksia esitetään kavennettavaksi ilman yksityiskohtaisia perusteluja tai säätämisyjärjestysperusteluja. Tämä on selkeä puute.

Esityksessä tuodaan esiin vaihtoehto ympäristönsuojelulain muuttamisesta siten, että lupaviranomaistehtävät siirrettäisiin kunnilta valtion ympäristölupaviranomaiselle eli 1.1.2026 alkaen Lupa- ja Valvontavirasto (LVV). LVV:n edeltäjät (ELYt ja AVIt) toimivat jo tällä hetkellä puolustusvoimien ampumaratojen lupa- ja viranomaisena, sekä toimivat

pohjavesien suojelun sekä pilaantuneen maaperän viranomaistehtävissä.

ELY-keskus pitää tätä ympäristösuojelun kannalta parempana vaihtoehtona.

Säkkinen Maria  
Ympäristönsuojeluyksikkö